

Kultur- og likestillingsdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Dato
08.03.2023

Innspill til statsbudsjettet 2024

Mental Helse er Norges største bruker- og medlemsorganisasjon innen psykisk helse. Med nærmere 10.000 medlemmer fordelt over hele landet bidrar vi til å skape gode møteplasser. Våre 350 brukerrepresentanter bidrar til høy brukermedvirkning i helsetjenestene.

Mental Helse drifter flere kunnskapsbaserte prosjekter som er målrettet for ungdom og som forebygger mot psykiske helseutfordringer og selvmord. Siden 2007 har vi besøkt over 200.000 elever og 12.000 klasserom over hele Norge. Mental Helses landsdekkende svartjenester mottok i fjor over 370.000 henvendelser, igjennom telefon og chat. Tjenestene består av Hjelpetelefonen 116 123, chat /forum / skrevetjeneste Sidetmedord.no, Foreldresupport, Studenttelefonen og Arbeidslivstelefonen.

Bakgrunn

Seksuell legning har betydning for mange personers livskvalitet. Tall fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) viser at 1 av 3 skeive ikke er tilfreds med egen psykisk helse, som er vesentlig flere enn øvrig befolkning. Skeive skårer også dårligere på alle indikatorer på subjektiv livskvalitet (transpersoner var ikke inkludert i undersøkelsen). Samtidig er det en stor andel skeive som har eller har hatt selvmordstanker i tilknytning til deres legning eller identitet. 1 av 5 skeive har forsøkt å ta eget liv. Dessverre er det tydelig at mange fortsatt opplever store utfordringer knyttet til det å være LHBTQ+-person i Norge i dag.

Tall fra levekårsundersøkelsen blant innvandrere viste at dobbelt så mange innvandrere rapporterte om psykiske helseproblemer sammenliknet med den øvrige befolkningen. Emosjonelle problemer, slik som angst og depressive symptomer, er mer utbredt blant barn og unge med innvandrerbakgrunn enn blant barn og unge i den øvrige befolkningen. I tillegg kommer de som har vært på flukt fra krig og konflikt. Mange av disse har ikke et godt nok støtteapparat å lene seg på.

Samer i Norge er å betrakte som urfolk jf ILO – konvensjonen nr 169 og har med det rettigheter og skal anerkjennes som likeverdige i forhold til språk, kultur, og identitet. Samiske personer har rett til språklig og kulturelt tilrettelagte offentlige tjenester, avhengig av hvor de bor i landet, men det viser seg at tjenestene som regel har manglende kunnskap til samisk språk og kultur og dette medfører at kvaliteten på tjenesten blir dårlig. Mangelfull kjennskap til urfolks rettigheter medfører at man ikke alltid får den hjelpen man har rett på som tilbud om tolk, motta behandling på eget språk osv.

Å være annerledes og alene kan være svært utfordrende og bidrar til utenforskap og ensomhet, følelser sterkt knyttet til utvikling av angst og depresjon. God sosial støtte og sosial integrering er forbundet med god helse. Arbeidsplass, skole, kultur og fritid er sentralt for å bidra til inkluderende samfunn.

Side 1 av 3

Mental Helse mener KUD må gjøre mer for særlige utsatte grupper, som trenger tettere oppfølging. Innsatsen må rettes mot holdningsskapende tiltak, samtidig må det forskes mer på hva som er årsaken til lavere livskvalitet blant disse gruppene. Tjenestene må inneha kompetanse og kapasitet til å yte ekstra helsehjelp for sårbare personer. Ingen skal utsettes for ytterligere belastning på grunn av hvem de elsker, identifiserer seg som eller hvor de kommer fra. Mental Helse mener at departementet har et særskilt ansvar for å arbeide tverrsektorielt med de andre departementene for å sikre ivaretagelse av rettigheter og bidra til at personer i sårbare situasjoner blir bedre ivaretatt i samfunnet.

Psykisk helse i likestillings- og diskrimineringsarbeidet

Mental Helse støtter departementets innsats for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse, mangfold og i arbeidet mot hatefulle ytringer og hets, rasisme og diskriminering. Regjeringen har igangsatt og videreført flere planer på dette området. Men det kan oppfattes som om departementet ikke har forstått at personer med psykiske helseutfordringer også faller inn under disse områdene. Ikke minst, er det veldokumentert og kjent at følgene av hatefulle ytringer, vold, hets, rasisme og diskriminering fører til dårligere psykisk helse, selvmordstanker og frafall fra skole og arbeidsliv. Grupper som skeive, samer og personer med innvandringsbakgrunn har igjennom flere levekårsundersøkelser rapportert om en dårligere psykisk helse, noe Mental Helse mener departementet har ansvar for å følge opp.

Vår oppfatning er at psykisk helse er noe som er rundt oss hele tiden og må styrkes i alle ledd. At departementet ikke har vektlagt psykisk helse i større grad fra tidligere budsjetter kan tilgis. Men med dagens kunnskap og forskning vet vi at flere grupper, som skeive, samer og personer med innvandringsbakgrunn har større sannsynlighet for å ikke oppsøke tjenester fordi de blir diskriminert eller fordi det oppleves som stigmatiserende. Mental Helse mener at dersom personer skal føle seg inkludert, ivaretatt og likestilt, må det et tverrsektorielt samarbeid til mellom departementene. KUDs ansvarsområder er nettopp å sikre likestilling og jobbe mot diskriminering.

Mental Helse mener at KUD må prioritere psykisk helse i budsjettene ved å opprette og øke bevilgninger til tiltak som sikrer alle mennesker grunnleggende rettigheter. Samt må det opprettes flere tiltak som sikrer bedre levekår for særlig utsatte grupper.

Frivillighet som virkemiddel

Frivillige organisasjoner bidrar til kompetanse, læring og inkludering og gir folk i alle aldre mulighet til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Frivilligheten er med på å skape tillit og binder folk sammen uavhengig av hvem de er. Organisasjoners innsats i arbeidet for et inkluderende samfunn skal ikke undervurderes, og regjeringen har gjennomført flere tiltak for å sikre at frivilligheten får gode rammevilkår også i den krevende tiden vi står i. Samtidig har regjeringen besluttet å redusere navngitte tilskuddsmottakere i statsbudsjettene.

Mental Helse mener at regjeringen må fortsette å prioritere frivillige organisasjoners handlerom, ikke ved å byråkratisere og konkurranseutsette, men ved å konkret støtte oppunder tiltak regjeringen mener har god effekt på likestilling og mot diskrimineringsarbeidet. Vi trenger at kompetansen om problemstillinger og utfordringer for minoriteter, skeive, flyktninger og innvandrere heves betraktelig innenfor offentlige sektor. Vi håper statsbudsjettet 2024 gjør opp for den usikkerheten flere av organisasjonene har blitt utsatt for.

Mental Helse har i 45 år vært en viktig bidragsyter til bedre psykisk helse blant befolkningen, både igjennom økt kunnskap, men særlig i våre programmer og prosjekter. Disse har dokumenterbar effekt og i

samarbeid med frivillige vil man forebygge mot helseproblemer og økt pågang på helsetjenestene. Det er enklere å forebygge mot psykiske helseproblemer, enn å behandle dem.

Med vennlig hilsen

Ole-Marius Minde Johnsen
Landsleder

Linda Berg-Heggelund
Generalsekretær